

РАДЧЕНКО
Олександр Петрович
rap_1@ukr.net

УДК 330.34

ПОДЛІСНЯК
Іван Сергійович

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ У КОНТЕКСТІ ПОГЛИБЛЕННЯ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ**

**CURRENT ASPECTS OF QUALITY
MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF
DEEPENING INTEGRATION AND
GLOBALIZATION PROCESSES**

к.е.н., доцент, Одеський
національний університет ім.
І.І. Мечникова

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.11.2>

студент, Одеський національний
університет ім. І.І. Мечникова

RADCHENKO Oleksandr Petrovych – PhD in Economics, Associate Professor, Odesa National University after I.I. Mechnykov

PODLISNIAK Ivan Serhiiovych – student, Odesa National University after I.I. Mechnykov

У статті досліджено та обґрунтовано необхідність запровадження системного підходу до раціонального управління якістю як ключового елемента сучасної, ефективної та дієвої системи управління суб'єктом господарювання, з метою покращення фінансово-економічних результатів шляхом виробництва більш високоякісної продукції. Основні системні процеси управління якістю та алгоритм їх втілення розглядаються як надважливі елементи організаційно-економічного механізму функціонування суб'єкта підприємницької діяльності в умовах впливу чинників глобалізації. Здійснено аналіз контролю якості продукції як окремої функції бізнес-процесів управління, ціллю якого є підвищення конкурентоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності. Окреслено найбільш привабливі напрями функціонування підприємства стосовно управління якістю продукції в умовах глобалізації. Обґрунтовано короткострокові та довгострокові цілі подальшого розвитку суб'єкта підприємницької діяльності та окреслено шляхи їх досягнення.

* * *

В статье исследованы и обоснована необходимость введения системного подхода к рациональному управлению качеством как ключевого элемента современной, эффективной и действенной системы управления предприятием, с целью улучшения финансово-экономических результатов за счет производства более качественной продукции. Основные системные процессы управления качеством продукции и алгоритм их реализации рассматриваются как элементы организационно-экономического механизма функционирования субъекта предпринимательской деятельности в условиях воздействия факторов глобализации. Осуществлен анализ контроля качества продукции в виде отдельной функции бизнес-процессов управления, целью которого является повышение конкурентоспособности субъекта предпринимательской деятельности. Определены привлекательные направления функционирования предприятия по управлению качеством продукции в условиях глобализации. Обоснованно краткосрочные и долгосрочные цели дальнейшего развития субъекта предпринимательской деятельности и намечены пути их достижения.

* * *

The paper examines and substantiates the need to introduce a systematic approach to rational quality management as a key element of a modern, efficient and effective management system of the business entity, in order to improve financial and economic results through the production of higher quality products. The main system processes of product quality management and the algorithm of their implementation are considered as the most important elements of the organizational and economic mechanism of functioning of the business entity in the context of globalization. It was determined that in the European integration processes of the quality management system able to ensure the formation of not only a competitive advantage, but also sustainable development. The analysis of product quality control as a separate function of business management processes, the purpose of which is to increase the competitiveness of the business entity. The most attractive directions of functioning of the enterprise concerning management of quality of production in the conditions of globalization are outlined. The short-term and long-term goals of further development of the business entity are substantiated and the ways of their achievement are outlined. In European countries, the quality management system integrated with the concept of corporate responsibility, thus ensuring not only profit, but also to increase the social and economic well-being of the population. The last decade is characterized by the introduction of the integrated quality management systems based on international standards of quality. This allows for a certain number of both internal and external competitive advantage. Maintaining high competitiveness by improving quality is of paramount importance and becomes a decisive factor in the commercial success of the enterprise in the context of globalization.

Ключові слова: якість, конкурентоспроможність, глобалізація, інтеграція, ефективність, управління процесами

Ключевые слова: качество, конкурентоспособность, глобализация, интеграция, эффективность, управление процессами

Keywords: quality, competitiveness, globalization, integration, efficiency, process management

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в умовах впливу глобалізаційних чинників на соціально-економічні умови розвитку підприємств пит-

ання якості постає особливо гостро. Результати багаторічних досліджень засвідчують, що ефективна та досконала система управління якістю є саме тим джерелом, яке дає змогу формувати не тільки конкуренто-

спроможність отриманої продукції, але й створювати конкурентні переваги суб'єкта підприємницької діяльності загалом, особливо в умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Якість продукції та організаційно-економічних процесів є запорукою підвищення рівня життя населення, економічної, соціальної та екологічної безпеки, а також головним інструментом забезпечення сталого розвитку.

Пошук нових та вдосконалення наявних підходів до управління якістю продукції дали можливість накопичити та виокремити певний досвід, який підтверджує необхідність комплексного, системного підходу до управління якістю як до важливої складової сучасного менеджменту – ефективної системи управління підприємством, спрямованої на зростання його виробничої та організаційної ефективності.

МЕТА дослідження полягає насамперед у визначенні теоретичних та методичних поглядів, обґрунтуванні методології сучасної стратегії забезпечення якості та розробленні ефективних механізмів впливу на неї. Вибір основного напрямку забезпечення розвитку системи якості, передусім, вимагає розроблення дієвого механізму трансформації системи управління та контролю загалом.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті використано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження. Фундаментальною основою управління якістю з позиції теорії та методології є різноманітні тематичні джерела навчальної, монографічної, наукової та періодичної літератури вітчизняних та закордонних авторів.

Крім того, у процесі дослідження використані такі методи, як: метод спостереження, метод групування, методи аналізу та синтезу, монографічний метод, індексний аналіз, діалектичний метод, метод порівняння, метод динамічних рядів, метод кореляційно-регресивного аналізу, методи індукції та дедукції, метод узагальнення тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Природний ресурсний потенціал національної економіки і стрімка трансформація умов ведення бізнесу з посиленням конкурентної боротьби між суб'єктами підприємницької діяльності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, спонукає до невідкладного перегляду пріоритетів на користь запровадження меха-

нізму системного підтримання вдосконалення якості.

Теоретичним і практичним аспектам управління якістю приділяло увагу широке коло науковців, як вітчизняних, так і закордонних, серед яких особливої уваги заслуговують такі як: С. Бандура, Ю. Бібік, А. Булатов, Е. Векслер, В. Гиссин, О. Грішнова, У. Демінг, Дж. Джуран, Ю. Койфман, Ф. Кросбі, В. Лапідус, В. Момот, В. Огвоздін, Р. Пірсінг, Л. Стиренко, Д. Харрінгтон, О. Чала, Р. Шонбергер, У. Шухарт та ін. Однак це питання залишається актуальним і досі та викликає жваві дискусії серед науковців.

На сучасному етапі розвитку національної економіки будь-якої країни одним із пріоритетних стратегічних напрямів як сфери виробництва, так і сфери обслуговування є забезпечення якості організаційно-виробничих процесів, системи управління і як наслідок якості отриманих товарів чи послуг.

Для досягнення оптимального рівня якості продукції слід досягти найбільш прийняттого співвідношення між чинниками й умовами, які впливають на якість. Усі вони діють як ізольовано, так і у взаємодії між собою, як на певних стадіях життєвого циклу продукції, так і на кількох.

На якість впливають різні чинники на всіх стадіях життєвого циклу продукції: під час проектування, у процесі виробництва й експлуатації, збуту та подальшого сервісного обслуговування тощо (рис. 1).

На всі виробничі процеси впливають різні чинники, які можуть призвести до відхилень процесів від поставленої мети. Управління процесами необхідне для уникнення або зменшення впливу таких змін на кінцевий результат [11].

Найбільш вагомим та унікальним чинником, що впливає на підвищення конкурентоспроможності, є система управління якістю продукції що діє. Це обумовлено насамперед тим фактом, що якість, поряд із ціною, гарантіями, термінами постачання та сервісом, є найбільш вагомим складником конкурентоспроможності продукції [2].

Серед основних причин незадовільного стану розвитку національної економіки необхідно виділяти не тільки наявність кризових явищ і слабого інноваційного прогресу [3], а й необхідність створення та динамічного втілення нових механізмів забезпечення якості й конкурентоспроможності як продукції, так і підприємств (рис. 2).

Рис. 1. Чинники забезпечення якості суб'єктів підприємницької діяльності в умовах глобалізації

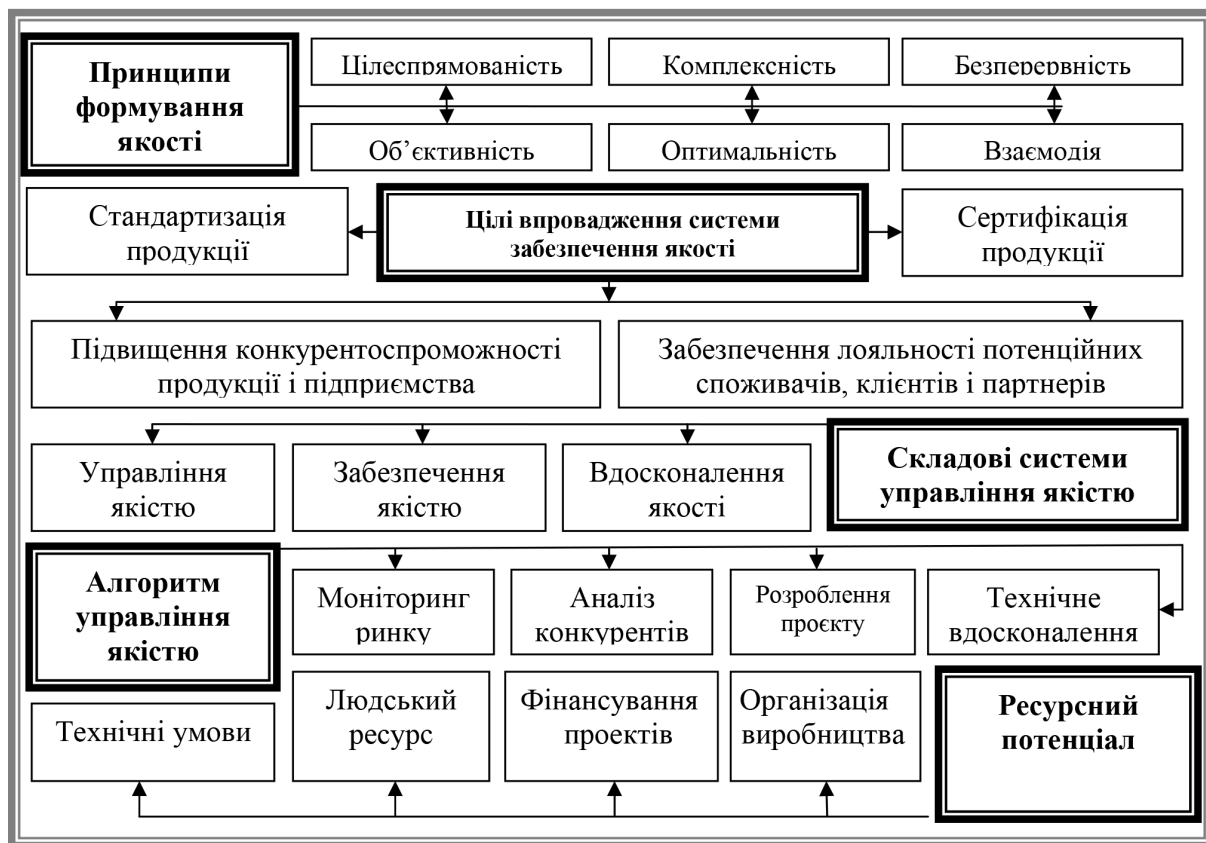

Рис. 2. Механізм забезпечення розвитку системи управління якістю

На сьогодні найбільш привабливими галузями, що особливо динамічно розвиваються, є галузі аграрного сектору, тому питання забезпечення якості продукції цих підприємств стоїть досить гостро. Задля розв'язання цієї проблеми необхідно на рівні держави запровадити стандарти якості харчової продукції, які будуть відповідати вимогам міжнародних аналогів. Отже, це дасть можливість вирівняти торговельний баланс, зменшивши обсяг імпорту, унеможливити надходження в Україну неякісних дешевих продуктів харчування та сприяти підвищенню якості національних продуктів, конкурентоспроможних імпортом. Так, дотримання стандартів якості продовольчої продукції аграрного сектору національної економіки передбачено міжнародними зобов'язаннями, що підтверджено після підписання Угоди щодо Асоціації України та ЄС, де передбачено максимальну адаптацію національної системи технічного регулювання до моделі ЄС. Ця система має забезпечити вихід на ринок високоякісної продукції, гарантувати забезпечення споживачів безпечними продуктами харчування. Система технічного регулювання включає в себе обов'язкові вимоги до безпеки харчової продукції. А отже, Україна має всі підстави досягти наближення національної нормативно-правової бази до вимог ЄС, з максимальною гармонізацією системи технічного регулювання, з метою спрощення просування харчової продукції АПК на європейський продовольчий ринок.

З метою реалізації більш тісних економічних взаємовідносин у системі товарообміну між Україною та ЄС постає питання контролю якості харчових продуктів, де основна роль відводиться системі технічного регулювання, адаптація якої передбачає здійснення та-

ких кроків [4, с. 143–145]:

1. Аналіз національної законодавчої бази – на цьому етапі необхідно передусім виявити наявні суперечності між законодавством ЄС та України, у сфері регулювання виробництва харчових продуктів, та особливо акцентувати увагу на посиленні відповідальності виробників харчової продукції за порушення нормативних вимог до їх якості та безпеки, а також забезпечити доступність інформації для споживачів відносно вмісту цих продуктів.

2. Гармонізація стандартів якості – тобто адаптація національних стандартів до стандартів якості, прийнятих в ЄС, у результаті якої з державного бюджету регулярно виділяються кошти на виконання робіт зі стандартизації в АПК України.

3. Впровадження технічних регламентів, яке передбачає розроблення нормативно-правових актів, де мають бути зазначені способи виробництва продукції, її складники та їх характеристика тощо.

4. Ринковий нагляд із боку держави за обов'язковим дотриманням стандартів якості продукції, де насамперед основна увага має приділятися забезпеченню високого рівня захисту інтересів та безпеки споживачів.

ВИСНОВКИ

Процес гармонізації та наближення законодавчо-нормативної бази України до відповідної бази ЄС та переформатування механізму державного нагляду та контролю за дотриманням обов'язкових вимог має забезпечити світове визнання національної системи технічного регулювання, що дасть можливість просування української аграрної продукції на ринок, найперше ЄС, а це дасть можливість безперешкодного екс-

порту продукції до решти країн світу.

Список використаних джерел

1. Аكوпова В.Г. Аналіз процесу управління якістю продукції на підприємствах і в організаціях. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 2. С. 9–12.
2. Покариніна А.С. Концептуальні підходи до управління якістю продукції на вітчизняних підприємствах. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 3 (50). Ч. 2. С. 71–75.
3. Редкін О.В. Організація будівництва (основний курс у 3-х частинах). Полтава.: ПолтНТУ. 2015. 635 с.
4. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2016. 184 с.
5. Лукашевич В.М. Глобалістика. Львів. Новий Світ-

2000, 2005. 440 с.

References

1. Akopova V.H. Analysis of the product quality management process in enterprises and organizations. *Bulletin of socio-economic research*. 2012. pp. 9–12. (in Ukrainian).
2. Pokarynina A.S. Conceptual approaches to product quality management at domestic enterprises. *Bulletin of socio-economic research*. 2013. Part 2. pp. 71–75. (in Ukrainian).
3. Redkin O.V. Construction organization. Poltava: PoltNTU, 2015. 635 p. (in Ukrainian).
4. Implementation of the EU-Ukraine Association Agreement: Economic Challenges and New Opportunities: Scientific Report / ed. V.M. Heiets, T.O. Ostashko. Kyiv, 2016. 184 p. (in Ukrainian)
5. Lukashevych V.M. Globalistics. Lviv: Novyi Svit-2000», 2005. 440 p. (in Ukrainian).